

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشروح مذاکرات شورای نگهبان

سال ۱۳۹۲

بخش اول

(فروردین تا شهریور)

پژوهشگاه شورای نگهبان

سرشناسه: جمعی از پژوهشگران
عنوان و نام پدیدآور: مشروح مذاکرات شورای نگهبان، سال ۱۳۹۲، بخش اول (فروردین تا شهریور)
تحقیق و تنقیح جمعی از پژوهشگران.
مشخصات ناشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۳۹۵.
ISBN : 978-600-8378-04-4
۱۳۴ ص.؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: نمایه.
موضوع: شورای نگهبان -- صورت مذاکرات
موضوع: Shoraye negahban -- Publication of proceeding
رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ م۹ش/۲۵۱۲ KMH
رده بندی دیویی: ۳۴۹/۵۵۰۵
شماره کتابشناسی ملی: ۴۴۵۱۴۶۱

مشروح مذاکرات شورای نگهبان سال ۱۳۹۲ بخش اول (فروردین تا شهریور)

تحقیق و تنقیح: جمعی از پژوهشگران به ترتیب حروف الفبا:

حسن افراسیابی، عمار امیری آرانی، محمدحسن باقری، محمدبرزگر خسروی، عباس حسن خانی، سعید رحمانیان، علی زمانیان
جهرمی، حمیدرضا صادقیان، سید محسن طاهری، حسین فاتحی زاده، کاظم کوهی اصفهانی و فهیم مصطفی زاده
پیاده سازی و تنظیم: سید حامد چاوشی، محمدحسن سامع، علیرضا صحت قول نیکی، یاسر مجاهد، رضا نادى زاده و سعید همّت یار

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۵ - تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۷۸-۰۴-۴

قیمت: ۸۵۰۰۰ تومان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲

فکس: ۰۲۱- ۸۸۳۲۵۰۸۰

تلفن: ۰۲۱- ۸۸۳۲۵۰۴۵

www.shora-rc.ir

nashr@shora-rc.ir

مشروح مذاکرات جلسه ۱۳۹۲/۶/۲۰

مشتمل بر موضوعات زیر:

- ۱) نطق پیش از دستور
- ۲) طرح سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)
- ۳) لایحه اصلاح قانون نظام صنفی کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)
- ۴) طرح یک‌فوریتی تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث

تلاوت آیاتی از کلام‌الله مجید

نطق پیش از دستور

آقای علیزاده - بسم الله الرحمن الرحيم

اجازه می‌فرمایید؟ ظاهراً حضرت آیت‌الله جنتی پیغام داده‌اند که کمی کسالت دارند و یک مقدار دیر می‌آیند. حالا ما کارها را شروع می‌کنیم و این مصوبه‌های برگشتی از مجلس را بررسی می‌کنیم. ارتحال عالم ربانی حضرت آیت‌الله طاهری خرم‌آبادی که واقعاً از علمای بسیار خوب، مجاهد، خلیق، سلیم [را تسلیت عرض می‌کنم]. واقعاً در مدت نه خیلی زیادی که در شورای نگهبان تشریف داشتند، از هر جهت آقای وارسته‌ای بود. البته حالا من کوچک‌تر از آن هستم که از ایشان تعریف بکنم. بعداً هم که خب ایشان در مجمع مشورتی فقهی [شورای نگهبان در قم] تصدی داشتند، با ما همکاری می‌کردند و کمک می‌فرمودند. حالا زحمات و خدمات دیگرشان را خود آقایان اعضای شورا می‌دانند. ما یادش را گرمی می‌داریم، برایش طلب مغفرت می‌کنیم. ان‌شاءالله خداوند درجاتش را متعالی کند و ان‌شاءالله ایشان را با اجداد طاهربینش محشور کند. برای شادی روحشان یک فاتحه هم می‌خوانیم.

طرح سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و

مراکز آموزش عالی کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)

منشی جلسه - بسم الله الرحمن الرحيم

«طرح سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی

کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)»^۱ این مصوبه، اعاده‌ای است؛ شورای نگهبان، دو ایراد به مصوبه‌ی قبلی گرفته بود؛ یک مغایرت و یک ابهام. ایراد اول [در بند (۱) نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۶۴ مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰ شورای نگهبان] این بود که: «۱- انجام کلیه وظایف و اختیارات مقرر در این قانون باید با رعایت سیاست‌های کلی نظام و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی باشد و آلا مغایر اصل (۵۷) قانون اساسی شناخته شد.» حالا نمایندگان یک ماده به این صورت، به این مصوبه اضافه کرده‌اند: «یک ماده به شرح زیر بعد از ماده (۳) الحاق گردید:

ماده الحاقی - شورا موظف است در اجرای این قانون، سیاست‌های کلی نظام، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و اسناد بالادستی را رعایت نماید.»

آقای علیزاده - ظاهراً با این اصلاح، اشکال رفع شده است. درست است؟

آقای مؤمن - تبصره‌ی بند (ب) ماده (۳) هم حذف شده است.

آقای علیزاده - در ماده‌ی الحاقی عبارت «در اجرای این قانون» آورده‌اند.

آقای مؤمن - نه، اصلاحشان [نسبت به ایراد اول شورا] به صرف آوردن [ماده‌ی الحاقی نیست] ...

منشی جلسه - نه حاج آقا، آن مربوط به بند (ث) است که الآن خدمتتان عرض می‌کنم، ابهام دارد.

آقای مؤمن - نه، نمایندگان در این اصلاحیه، تبصره‌ی بند (ب) را حذف کرده‌اند و یک ماده هم بعد از ماده (۳) الحاق کرده‌اند.

منشی جلسه - بله.

آقای علیزاده - بله.

آقای مؤمن - یعنی اشکال کلی بیشتر ناشی از تبصره‌ی بند (ب)

۱. طرح یک‌فوریتی سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور در تاریخ ۱۳۹۲/۵/۱۶ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این مصوبه، مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۲۳۴/۳۱۱۳۰ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۲ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله‌ی اول رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر مغایرت برخی از مواد این مصوبه با قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۶۴ مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. در نهایت، با اصلاحات مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۰ مجلس، این مصوبه در مرحله‌ی دوم رسیدگی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰ شورای نگهبان بررسی شد و نظر شورا مبنی بر عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۱۷۲۸ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰ به مجلس شورای اسلامی اعلام شد.

شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۶۴ مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰] مربوط به بند (ث) ماده (۳)^۲ بوده است: «۲- در بند (ث) ماده (۳) منظور از «بررسی و تصمیم گیری در امور ارجاعی» از طرف شوراهای مذکور در این بند، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام، اظهار نظر خواهد شد.» که نمایندگان برای رفع این ایراد، این بند را بدین ترتیب اصلاح کرده‌اند: «ث- تصمیم گیری در امور مرتبط با سنجش و پذیرش دانشجوی برای داوطلبان فاقد سابقه تحصیلی.»

آقای علیزاده - و بعد هم با توجه به اضافه شدن ماده‌ی الحاقی که به موجب آن شورا باید سیاست‌های کلی نظام، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و اسناد بالادستی را رعایت کند، این ایراد هم برطرف شده است.

آقای ره‌پیک - اینکه فقط گفته مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی ...

آقای علیزاده - بله، مصوبات شورای عالی امنیت ملی را که باید عمل کنند [و نیازی به ذکر آن نیست].

آقای مدرسی یزدی - اسناد بالادستی که گفته است، خوب است؛ همه را [از جمله مصوبات شورای عالی امنیت ملی] شامل می‌شود.

آقای علیزاده - بله، همه اسناد بالادستی را شامل می‌شود.^۳

ماده (۳)^۱ بود که گفته بود شورا موظف است در اجرای بند فوق اسناد بالادستی را رعایت نماید. [چون در این تبصره، صرفاً اجرای اسناد بالادستی را در خصوص بند (ب) لازم‌الرعايه دانسته بودند.]

منشی جلسه - بله، درست است.

آقای علیزاده - بله، به جای تبصره بند (ب)، یک ماده اضافه کرده‌اند. در ماده‌ی الحاقی هم عبارت را به صورت کلی آوردند؛ گفته‌اند: «شورا موظف است در اجرای این قانون ...» ظاهراً با این اصلاح، اشکال شورا رفع شده است.

آقای یزدی - ...

آقای علیزاده - نه.

آقای اسماعیلی - نه، همین [ماده‌ی الحاقی] پیشنهاد خود ما بود.

آقای علیزاده - حضرت آیت‌الله یزدی، پیشنهاد خود ما در مورد طرح سنجش و پذیرش دانشجو این بود. آقایان اعضای شورا در هنگام بررسی بند (ب) فرمودند که چون فقط در بند (ب)، لزوم رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و اسناد بالادستی توسط شورای سنجش و پذیرش دانشجو گفته شده، به نمایندگان مجلس پیشنهاد کنیم که برای رفع ایراد، به صورت کلی یک ماده‌ای به این مصوبه اضافه کنند [و لزوم رعایت اسناد بالادستی و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی را در تمام موارد برای شورا لازم‌الرعايه اعلام کنند]. حالا نمایندگان آمده‌اند و در این ماده‌ی الحاقی همین را به طور کلی گفته‌اند: «... در اجرای این قانون، سیاست‌های کلی نظام، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و اسناد بالادستی را رعایت نماید.» پس آقایان با این اصلاح به عمل آمده، ایراد را برطرف شده می‌دانند؟

آقای هاشمی‌شاهرودی - بله، ایراد اول رفع شده است.

آقای علیزاده - آقایان اگر ایراد را هنوز باقی می‌دانند، بفرمایند.

منشی جلسه - ایراد بعدی شورای نگهبان [در بند (۲) نظر

۲. ماده (۳) طرح سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۹۲/۵/۱۶ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۳- وظایف و اختیارات «شورا» به شرح زیر می‌باشد:

الف- ...

ث- بررسی و تصمیم‌گیری در امور مرتبط با سنجش و پذیرش دانشجو و نیز در مورد داوطلبان فاقد سابقه تحصیلی و امور ارجاعی از طرف شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی امنیت ملی در چهارچوب این قانون»
 ۳. نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۱۷۲۸ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۲۳۴/۳۵۶۱۲ مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ و پیرو نامه شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۶۴ مورخ ۱۳۹۲/۵/۳۰؛ طرح سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور که با اصلاحاتی در جلسه مورخ دهم شهریورماه یکهزار و سیصد و نود و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.»

۱. ماده (۳) طرح سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۹۲/۵/۱۶ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۳- وظایف و اختیارات «شورا» به شرح زیر می‌باشد:

الف- برنامه‌ریزی و ایجاد هماهنگی در امر سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها

ب- تصویب عناوین، محتوا و مقررات آزمون‌ها

تبصره- «شورا» موظف است در اجرای بند فوق اسناد بالادستی از جمله سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و نقشه جامع علمی کشور را رعایت نماید.

پ- ...

لایحه اصلاح قانون نظام صنفی کشور

(اعاده شده از شورای نگهبان)

منشی جلسه - دستور بعدی «لایحه اصلاح قانون نظام صنفی کشور (اعاده شده از شورای نگهبان)»^۱ است.

[نخستین ایراد شورا در نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۹ به مصوبه‌ی قبلی این بود:] «۱- در ماده (۱۳) موضوع الحاق ماده (۲۲ مکرر)، لازم است در خصوص شرایط عضویت در هیئت مدیره اتحادیه‌ها، «وثاقت و امانت» نیز ذکر گردد و الا اشکال دارد.» که نمایندگان همین را به‌عنوان یک بند به این ماده، اضافه کرده‌اند: «۱۰- وثاقت و امانت»^۲

آقای علیزاده - آقایان با این اصلاحی که به عمل آمده، اگر [باز هم ایرادی دارند، بفرمایند].

آقای مدرسی‌یزدی - دیگر چه کار باید می‌کردند؟!

آقای علیزاده - نه حالا اگر ایرادی دارند، بفرمایند. آقایان ایرادی نداشتند، بنابراین این اشکال رفع شده است.

منشی جلسه - [ایراد دوم شورا در نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۹ این بود:] «۲- ماده (۳۶) موضوع اصلاح ماده (۵۳) در بند (ژ)، با توجه به اطلاق وظایفی که در این قانون برای

۱. لایحه اصلاح قانون نظام صنفی کشور بنا به پیشنهاد وزارت بازرگانی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۸۸/۱۲/۹ به تصویب هیئت وزیران رسید و طی نامه‌ی شماره ۳۷۸۷۶/۱۲۹۹۹ مورخ ۱۳۸۹/۱/۲۳ به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد. این لایحه پس از طی مراحل بررسی در کمیسیون‌های تخصصی مجلس، سرانجام در جلسه‌ی علنی مورخ ۱۳۹۲/۵/۱ به تصویب نمایندگان مجلس شورای اسلامی رسید و مطابق با روند قانونی پیش‌بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۵۹/۲۸۵۵۷ مورخ ۱۳۹۲/۵/۹ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسات مورخ ۱۳۹۲/۵/۱۶، ۱۳۹۲/۵/۲۳ و ۱۳۹۲/۵/۳۰، نظر خود مبنی بر وجود ابهام در مصوبه و مغایرت برخی از مواد آن با قانون اساسی را طی نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. نمایندگان برای تأمین نظر شورا، بار دیگر در جلسه‌ی علنی مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ مصوبه‌ی مزبور را اصلاح و طی نامه‌ی شماره‌ی ۵۹/۳۵۶۶۶ مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۳ برای اظهار نظر به شورای نگهبان ارسال کردند. شورای نگهبان در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰، مصوبه‌ی اصلاحی را مورد بررسی قرار داد و طی نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۱۷۲۹ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰، عدم مغایرت این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

۲. اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ مجلس در خصوص ماده (۲۲ مکرر) لایحه اصلاح قانون نظام صنفی کشور: «یک بند به عنوان بند (۱۰) به ماده (۲۲) مکرر الحاق می‌گردد: «۱۰- وثاقت و امانت.»

هیئت عالی نظارت ذکر گردیده است، عضویت دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی با حق رأی در این هیئت، مغایر اصل (۶۰) قانون اساسی شناخته شد.» که برای رفع ایراد، اضافه کرده‌اند: «به‌عنوان عضو ناظر بدون حق رأی»^۳.

آقای علیزاده - با توجه به این اصلاح، ظاهراً این اشکال هم رفع شده است. اگر آقایان ایراد را باقی می‌دانند، بفرمایند. پس ایراد رفع شده است.

منشی جلسه - [ایراد سوم شورا در نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۹ این بود:] «۳- ماده (۴۹) موضوع اصلاح ماده (۷۲)، با توجه به نسخ ماده (۷۲) قانون نظام صنفی مصوب سال ۱۳۸۲ به‌موجب مواد (۱۴)، (۱۵)، (۱۷) و (۲۲) قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان مصوب ۱۳۸۸/۷/۱۵، از این حیث که مشخص نیست این ماده به معنای تصویب مجدد مفاد مواد مذکور در مجلس است یا خیر، ابهام دارد و ماده (۵۹) مصوبه نیز رافع این ابهام نمی‌باشد؛ پس از رفع ابهام، اظهار نظر خواهد شد. همچنین ماده (۵۶) موضوع الحاق ماده (۹۵ مکرر یک)، مبنیاً بر این ابهام، واجد ابهام است.» که مجلس برای رفع این ایراد، این‌طور اصلاح کرده است: «ماده ۴۹- با توجه به نسخ ماده (۷۲) قانون، متن زیر به‌عنوان ماده (۷۲) و هشت تبصره آن جایگزین می‌شود:»

آقای مؤمن - ماده (۷۲)، این هشت تبصره یعنی چه؟

آقای علیزاده - ماده (۷۲) قانون نظام صنفی، هشت تا تبصره هم داشته است.

منشی جلسه - نمایندگان فقط در ابتدای ماده (۴۹) مصوبه به‌صراحت آورده‌اند که «با توجه به نسخ ماده (۷۲) قانون...».

آقای علیزاده - این ماده (۴۹) در مصوبه را به جای ماده (۷۲) آورده‌اند.

آقای مؤمن - این تبصره‌ها را باید بررسی کنیم.

آقای علیزاده - این تبصره‌ها را [در مرحله‌ی قبل] بررسی کردیم دیگر.

آقای مؤمن - نخیر، [ما گفته بودیم که] بعد از این [= رفع ابهام] اظهار نظر خواهد شد.

آقای علیزاده - بله، باید بخوانیم.

آقای هاشمی‌شاه‌رودی - بخوانید.

آقای علیزاده - البته این تبصره‌ها قبلاً هم به تأیید شورای نگهبان

۳. اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ مجلس در خصوص ماده (۵۳) لایحه اصلاح قانون نظام صنفی کشور: «به انتهای بند (ژ) ماده (۵۳) قانون، عبارت «به عنوان عضو ناظر بدون حق رأی» اضافه می‌شود.»

رسیده است. اینها مصوب بعد از انقلاب است.

آقای مؤمن - کدام؟

آقای علیزاده - همین ماده (۷۲) و تبصره‌های آن یک بار [قبلاً] به تأیید شورای نگهبان رسیده است.]

آقای مؤمن - ماده (۷۲) فعلی؟

آقای علیزاده - ماده (۷۲) فعلی، قبلاً تصویب شده بود و آمده بود در شورا تأیید شده بود و بعداً نسخ شد.

آقای مؤمن - حالا که ما نسبت به این ماده اعلام نظر نکرده‌ایم.

آقای علیزاده - بله بفرمایید؛ الآن می‌توانید نظر بدهید. ما نوشته بودیم که شما مشخص کنید این به معنای تصویب مجدد آن ماده‌ی منسوخ است یا نه، تا ما بعداً درباره‌اش اظهار نظر کنیم.

منشی جلسه - «ماده ۷۲- خریداران و مصرف‌کنندگان و همچنین بازرسان و ناظران موضوع ماده (۵۲) این قانون می‌توانند شکایت یا گزارش خود را در مورد تخلفات موضوع این قانون به اتحادیه‌های ذی‌ربط تسلیم، ارسال یا اعلام دارند.

اتحادیه‌ها موظفند حداکثر ظرف ده روز شکایت یا گزارش تخلف دریافتی را مورد بررسی قرار دهند و در صورت احراز عدم تخلف فرد صنفی و یا انصراف شاکی، پرونده را مختومه نمایند و در صورت احراز تخلف و یا اعتراض شاکی، پرونده را در مرکز استان به سازمان تعزیرات حکومتی و در شهرستان‌ها به ادارات تابعه سازمان مذکور تسلیم نمایند. سازمان تعزیرات حکومتی و ادارات تابعه در شهرستان‌ها مکلفند حداکثر ظرف دو هفته در جلسه‌ای با دعوت از شاکی و مشتکی‌عنه به پرونده رسیدگی و طبق مفاد این قانون حکم مقتضی را صادر نمایند.

تبصره ۱- صدور رأی در مورد تخلفات موضوع این قانون به غیر از مواردی که در تبصره (۲) این ماده آمده است، رأساً توسط رؤسای شعب سازمان تعزیرات حکومتی و با دعوت از شاکی و مشتکی‌عنه انجام خواهد شد. حضور نمایندگان سازمان صنعت، معدن و تجارت و اتاق اصناف یا اتحادیه مربوط در جلسات رسیدگی به تخلفات موضوع این تبصره بلامانع است. تجدیدنظرخواهی در مورد تخلفات موضوع این تبصره، مطابق مقررات سازمان تعزیرات حکومتی انجام می‌شود.

تبصره ۲- رسیدگی بدوی به تخلفات موضوع مواد ...»

آقای مدرسی‌یزدی - آقایان ببخشید، این قانون مصوب چه سالی بوده است؟

آقای اسماعیلی - مصوب ۱۳۸۲.

آقای علیزاده - ۱۳۸۲/۱۲/۲۸^۱.

آقای مدرسی‌یزدی - قانون تعزیرات حکومتی را که برای تصویب به مجمع تشخیص مصلحت نظام فرستادند.^۲

آقای علیزاده - آن [قانون، مصوب سال] ۱۳۷۲^۳ بود که مربوط به تأسیس خود سازمان تعزیرات حکومتی بود.

آقای مؤمن - بله، آن [قانون مربوط به تشکیل سازمان تعزیرات حکومتی] جلوتر [از تصویب قانون نظام صنفی] بوده است.

آقای علیزاده - بله، آن قانون سازمان تعزیرات قبلاً تصویب شده بود.

منشی جلسه - «تبصره ۲- رسیدگی بدوی به تخلفات موضوع مواد ۵۷ (گران‌فروشی)، ۵۸ (کم‌فروشی)، ۵۹ (تقلب)، ۶۰ (احتکار) و ۶۳ (عدم اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع) در مواردی که موضوع شکایت شاکی یا گزارش بازرس حاکی از تخلف بیش از سه میلیون (۳،۰۰۰،۰۰۰) ریال است، توسط هیئتی متشکل از یکی از رؤسای شعب سازمان تعزیرات حکومتی، نماینده اتاق اصناف و نماینده سازمان صنعت، معدن و تجارت با دعوت از شاکی و مشتکی‌عنه انجام خواهد شد.

مبنای مذکور هر ساله بر اساس نرخ تورم سالانه با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و تصویب هیئت وزیران قابل تغییر است. در صورت تجدیدنظرخواهی هر یک از طرفین، هیئت تجدیدنظر متشکل از یکی از رؤسای شعب تجدیدنظر سازمان تعزیرات حکومتی، نماینده اتاق اصناف شهرستان و نماینده اداره صنعت، معدن و تجارت شهرستان به موضوع رسیدگی خواهد کرد. نمایندگان اتاق اصناف و اداره صنعت، معدن و تجارت شهرستان در هیئت تجدیدنظر مربوط به هر پرونده باید غیر از نماینده دستگاه‌های مزبور در هیئت بدوی رسیدگی‌کننده به همان پرونده باشند. جلسات هیئت‌های رسیدگی بدوی و تجدیدنظر با حضور هر سه عضو رسمی است و آراء صادره با دو رأی موافق معتبر می‌باشد.»

آقای مؤمن - آقایان [اعضای مجمع مشورتی فقهی قم] به این تبصره (۲) ایراد دارند.

آقای مدرسی‌یزدی - چون [رسیدگی‌کنندگان به پرونده‌ها در

۱. قانون نظام صنفی کشور مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی است که در جلسه‌ی مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

۲. قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۳. به نظر می‌رسد منظور، قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۲۳ است که در تاریخ ۱۳۷۳/۷/۱۹ در مجمع تشخیص مصلحت نظام به تصویب رسید.

آقای علیزاده - این را قضا نباید بدانیم. این مثل رسیدگی به تخلفات است. البته من بعداً یک حرفی دارم؛ بگذارید این ماده را تا آخر بخوانیم، بعداً آن را می‌گویم.

آقای مؤمن - یعنی باید نظر بعضی را قبول داشته باشید که گفته‌اند این کار، قضاوت نیست و فقط یک نظری است که این هیئت‌ها می‌دهند و افراد می‌توانند به این رأی اعتراض کنند.

آقای مدرسی‌یزدی - محملش همین است؛ و الا اگر حق اعتراض نداشتند، این ماده اشکال داشت.

آقای علیزاده - می‌توانند شکایت کنند.

آقای مدرسی‌یزدی - قضاوت نیست، یک نظر است.

آقای علیزاده - حالا بعداً من یک چیزی در این باره می‌گویم. الان تبصره‌ی بعدی را بخوانید.

منشی جلسه - «تبصره ۳- ترتیب رسیدگی اعم از ابلاغ، تشکیل جلسات، و خواهی و اجرای احکام به‌موجب مقررات سازمان تعزیرات حکومتی صورت می‌گیرد.

تبصره ۴- در مورد تخلفات تبصره (۲) در صورت عدم وجود اداره صنعت، معدن و تجارت یا اتاق اصناف در شهرستان مربوط، نمایندگان نزدیک‌ترین شهرستان در جلسه شرکت خواهند کرد.

تبصره ۵- در صورت عدم امکان تشکیل هیئت رسیدگی در هر شهرستان، با تعیین رئیس سازمان تعزیرات حکومتی استان، یکی از هیئت‌های رسیدگی شهرستان همجوار استان یا مرکز استان، وظایف مقرر شده را عهده‌دار خواهد شد.

تبصره ۶- اداره امور مراجع رسیدگی بدوی، تجدیدنظر و شعب و مسئولیت تشکیل جلسات رسیدگی برعهده سازمان تعزیرات حکومتی شهرستان یا استان است. همچنین مسئولیت هماهنگی و رسیدگی به تخلفات هیئت‌ها، صدور رأی و ابلاغ آن و آموزش بازرسان و ناظران بر عهده سازمان تعزیرات حکومتی می‌باشد. نحوه نظارت و بازرسی، تهیه گزارش و اجرای رأی و رسیدگی به شکایات و تخلفات موضوع این قانون و تهیه دستورالعمل اجرایی و مالی آن به‌موجب این قانون خواهد بود.

تبصره ۷- درآمدهای ناشی از جریمه‌های دریافتی به حساب خزانه واریز می‌شود و معادل آن در بودجه‌های سنواتی منظور و توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت پس از تأمین بار مالی ماده (۴۴) این قانون به‌طور مساوی در اختیار سازمان تعزیرات حکومتی، اتاق اصناف ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار می‌گیرد تا در اجرای این قانون هزینه نمایند.

تبصره ۸- هر یک از طرفین در صورت اعتراض به آرای صادره در سازمان تعزیرات حکومتی، می‌توانند در دیوان عدالت اداری اقامه

سازمان تعزیرات حکومتی] قاضی نیستند.

آقای علیزاده - اینها تخلفات است، [نه جرایم].

آقای مدرسی‌یزدی - می‌دانم، ولی به هر حال در نهایت [حکم صادر می‌کنند].

آقای علیزاده - احکام تعزیرات بعداً در دیوان عدالت اداری قابل شکایت است.

آقای مدرسی‌یزدی - از احکام آنها می‌توانند به دیوان عدالت اداری شکایت کنند؟

آقای علیزاده - بله.

آقای مؤمن - بعضی از آقایان در مجمع مشورتی فقهی به این تبصره یک ایرادی دارند. حالا آن را ملاحظه بفرمایید.

آقای علیزاده - آقایان فرموده‌اند: «نظر بعضی از اعضاء این بود که اطلاق اعتبار دادن به رأی اکثریت در فرضی که اکثریت غیر از رئیس شعب سازمان تعزیرات حکومتی باشد، خلاف شرع بوده و مستلزم قضاوت نمودن و اعتبار دادن به رأی کسانی می‌باشد که شرعاً هیچ‌گونه حق قضاوتی ندارند.»^۱ این که قضاوت نیست.

آقای مؤمن - پس چیست؟

آقای علیزاده - این کار، کار رسیدگی به تخلفات است.

آقای مؤمن - نخیر، رسیدگی به تخلفات نیست. [این هیئت‌ها] حکم می‌کنند و احکامشان معتبر خواهد بود.

آقای علیزاده - باشد، اگر کسی بعداً نسبت به این احکام اعتراض داشت، می‌رود به دیوان عدالت اداری شکایت می‌کند.

آقای مؤمن - خوب حالا نظر مجمع مشورتی را بخوانید.

آقای علیزاده - «در مقابل نظر بعضی از اعضاء این بود که با توجه به تبصره (۸) این ماده، رأی مذکور، رأی قضایی نبوده و قطعیت ندارد تا مورد ایراد مذکور قرار گیرد، بلکه از باب عمل به قانون و مقررات حکومتی است و در تبصره (۸)، حق اعتراض بر این رأی قرار داده شده است که مبین قطعی نبودن آن است.»^۲ من هم همین نظر دوم را قبول دارم.

آقای مؤمن - حالا بالاخره اگر آقایان ایراد دارند، بفرمایند.

آقای علیزاده - اگر آقایان از جهت شرعی ایراد دارند، بفرمایند؛ اشکال قانون اساسی که نداریم.

آقای مؤمن - حق قضا - اگر این کار مصداق قضا باشد - [در اختیار قضات واجد شرایط شرعی است].

۱. نظر کارشناسی مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان، شماره نامه ۹۲/ف/۶۴۲، مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۹، قابل مشاهده در نشانی: <http://yon.ir/RIV9>

دعوی نمایند.»

آقای مؤمن - بله، ظاهراً ایراد برطرف شده است.

آقای علیزاده - زمانی که حضرت آیت‌الله شاهرودی رئیس قوه قضائیه بودند، در آن اواخر یک جریانی در مجمع تشخیص مصلحت نظام پیش آمد و در آنجا یک چیزی نوشته شد که البته بعداً گفتند ما در قانون قاچاق کالا و ارز هم تقریباً این را گفته‌ایم. در آنجا قرار بر این شد که رئیس قوه قضائیه و رئیس قوه مجریه با هم بنشینند و لایحه‌ای [برای تفکیک جرایم از تخلفات و حیطه‌ی صلاحیت رسیدگی به هر یک] تهیه کنند و رسیدگی به جرایم را به دادگستری بدهند و رسیدگی به تخلفات را به تعزیرات حکومتی بدهند. البته آن برای تعزیرات حکومتی بود.^۱ بعد در سال ۱۳۸۲ رسیدگی به این تخلفات را از سازمان تعزیرات حکومتی گرفتند و به نظام صنفی دادند. بعد دوباره به سازمان تعزیرات حکومتی واگذار شد و الآن سپرده‌اند به این هیئت‌ها. ظاهراً نباید اشکالی داشته باشد؛ تخلفاتی است که رسیدگی می‌شود و بعداً هر کس ادعایی نسبت به آرای آنها داشته باشد، می‌رود و به دیوان عدالت اداری شکایت می‌کند. اگر اینها جرم باشد که مانعی وجود ندارد که خود شاکی برود به دادگستری شکایت کند.

آقای یزدی - در نظام صنفی صدور احکام تخلفات واحدها با کیست؟

آقای علیزاده - ماده (۴۹) مصوبه گفته بعضی جاها احکام را می‌دهند به سازمان تعزیرات حکومتی [و گاهی هم به هیئت مذکور در تبصره (۲)].

آقای یزدی - در سازمان تعزیرات بالاخره قاضی حکم صادر می‌کند.

آقای علیزاده - نه، قاضی نیستند. اصلاً به‌طور کلی همه‌ی قضات را [از سازمان تعزیرات به قوه قضائیه برگرداندند].

آقای مؤمن - رئیس [شعب تعزیرات قرار شد که قاضی باشد].

آقای علیزاده - بله، ما اینجا ایراد گرفتیم که باید شرایط قاضی را داشته باشند؛^۲ وگرنه قاضی به آن معنا که در دادگستری هست،

۱. مصوبه‌ی مورخ ۱۳۸۶/۴/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص قانون اصلاح قانون تعزیرات حکومتی مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۲۳.

۲. نظر شماره ۱۳۸۵/۴/۲۵ مورخ ۸۵/۳۰/۱۶۲۳۴ شورای نگهبان در خصوص ماده (۱۴) «لایحه حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان» مصوب ۱۳۸۵/۳/۳۱ مجلس شورای اسلامی: «... همچنین به دلیل اینکه مطابق قانون نظام صنفی مصوب سال ۱۳۸۲، رسیدگی به تخلفات صنوف با موافقت مقام معظم رهبری از تعزیرات حکومتی سلب شده، ماده مذکور مغایر اصول (۱۵۶) و

نیستند.

آقای ره‌پیک - خب در همین قانون اخیر که تصویب شد گفتند باید شرایط قاضی را داشته باشند.^۳

آقای علیزاده - بله گفتند که شرایط قاضی را باید داشته باشند.

آقای ره‌پیک - حالا شما ببینید مثلاً از اعضای سه‌نفره‌ی این هیئت، دو تایشان اصلاً هیچ اطلاعی از [اصول قضاوت] ندارند؛ بازاری‌اند یا هرچه، حالا اگر این دو تا رأی بدهند، [درست نیست].

آقای علیزاده - رسیدگی به تخلفات در همه جا همین‌طور است. **آقای یزدی -** در یک صنفی وقتی بخواهند درباره‌ی یک تخلف صنفی حکم صادر کنند، حالا این حکم هرچه می‌خواهد باشد، بالاخره این حکم قضایی نیست.

آقای شب‌زنده‌دار - نخیر.

آقای ره‌پیک - الآن یکی از رؤسای شعب تعزیرات حکومتی در این هیئت عضو است.

آقای ابراهیمیان - ولی حق رأی [با هر سه عضو است].

آقای یزدی - این انتظامات، انتظامات صنفی است و با حکمی که در شعب سازمان تعزیرات صادر می‌شود، ماهیتاً متفاوت است.

آقای علیزاده - الآن اعضای هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری کارمندان که قاضی نیستند. ضرورتی هم ندارد که قاضی باشند.

(۱۵۹) قانون اساسی شناخته شد. و نیز از جهت اینکه رسیدگی به تخلفات صنوف به اشخاصی محول می‌شود که ممکن است شرایط قضاوت شرعی را نداشته باشند، مغایر موازین شرع شناخته شد.»

ماده (۱۴) مصوبه‌ی مجلس مقرر می‌داشت: «ماده ۱۴- به‌منظور تسهیل و تسریع در رسیدگی به تخلفات و در راستای استیفای حقوق مصرف‌کنندگان، انجمن‌های حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان موظفند شکایات واصله از افراد حقیقی و حقوقی را بررسی نموده و نسبت به حل و فصل آن اقدام نموده یا جهت رسیدگی قانونی به سازمان تعزیرات حکومتی ارجاع نمایند. سازمان مذکور موظف است شکایات مربوط به صنوف مشمول قانون نظام صنفی را بر اساس تخلفات و مجازات‌های مقرر در قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ و در سایر موارد بر اساس قوانین و مقررات موضوعه رسیدگی و حکم لازم را صادر و اجرا نماید.»

۳. ماده (۴۹) قانون «مبارزه با قاچاق کالا و ارز» مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۳: «ماده ۴۹- به‌منظور اعمال نظارت قضایی بر پرونده‌های قاچاق در سازمان تعزیرات حکومتی، رئیس شعب تجدیدنظر ویژه رسیدگی به پرونده‌های قاچاق کالا و ارز به پیشنهاد رئیس سازمان پس از تأیید وزیر دادگستری از بین قضات دارای پایه نه قضایی پس از موافقت رئیس قوه قضائیه با ابلاغ ایشان منصوب می‌شوند.»

سپردند، به موجب مصوبه‌ی مجمع تشخیص مصلحت نظام بود. اما اگر بگوییم رسیدگی باید در دادگستری صورت گیرد، حکم قاضی آن محکمه را باید رئیس قوه‌ی قضائیه بدهد و همه‌ی شرایطی که برای قاضی و قضاوت و محاکم لازم‌الرعایه است، در اینجا هم باید رعایت بشود. اما در اینجا نمی‌خواهد این را بگوید. اگر آن‌طور باشد، یک نفر که هیچ، اصلاً هیچ‌کس نمی‌تواند در رأی قاضی شریک بشود. پس معلوم است که ما این هیئت را قضایی نمی‌دانیم. حالا البته آنجا در خصوص رؤسای شعب تعزیرات حکومتی یک مقدار احتیاط کردیم و گفتیم باید شرایط قاضی را داشته باشند. حالا هر طور آقایان می‌فرمایند. اصلش این است که ما الآن نمی‌توانیم این ماده را خلاف هیچ جای قانون اساسی بدانیم؛ مگر اینکه بفرمایید با توجه به اینکه ما در قانون تعزیرات حکومتی آن‌طور نظر دادیم، اینجا هم بگوییم حداقل یک نفر از این رأی‌دهندگان قاضی باشد. ما حرفی نداریم و می‌رویم و دوباره با نمایندگان صحبت می‌کنیم.

آقای مدرسی‌یزدی - در مرحله‌ی قبل در این باره نظر داده‌ایم؟
آقای ره‌پیک - نه، ولی اگر بگوییم، می‌پذیرند. به‌عنوان پیشنهاد می‌پذیرند.

آقای علیزاده - در قانون تعزیرات حکومتی آن زمان که برای بررسی به شورای نگهبان آمد - چون تعزیرات حکومتی چیزهای عجیب و غریب زیادی دارد و تنها این تخلفات صنفی نیست - ما گفتیم که اینهایی که می‌خواهند رسیدگی کنند، باید شرایط قاضی را داشته باشند.^۱

آقای مؤمن - رئیس شعبه را گفتیم.

آقای علیزاده - بله رئیس شعبه را گفتیم.

آقای مدرسی‌یزدی - اشکال [مغایرت با] قانون اساسی گرفتیم و در آنجا پیشنهاد دادیم [که باید شرایط قاضی را داشته باشند].

آقای ره‌پیک - نه نمایندگان خودشان این شرایط را آوردند و ما هم تأیید کردیم.

آقای علیزاده - ظاهراً ما ایراد گرفتیم. سابقه‌ی آن قانون را بیاورید.

آقای ره‌پیک - نه، به نظر ما ایرادی نگرفتیم.

آقای ره‌پیک - حالا بگوییم مثلاً دو عضو از اعضای این هیئت قاضی باشد. پیشنهاد کنیم.

آقای سوادکوهی - [در این صورت، رأی] قضایی می‌شود.

آقای علیزاده - ما که نمی‌توانیم طبق سلیقه‌ی خودمان بگوییم.

آقای سوادکوهی - چون در تبصره (۸) همین ماده آمده بود که در صورت اعتراض می‌تواند در دیوان عدالت اداری اقامه‌ی دعوی کنند، [نمی‌توان به این هیئت، ماهیت قضایی داد].

آقای ره‌پیک - چون گفتید باید شرایط قاضی را داشته باشند ...

آقای علیزاده - اگر اعضای این هیئت قاضی باشند که دیگر نمی‌توان از آرای آنها به دیوان عدالت اداری شکایت کرد.

آقای سوادکوهی - بله، دیگر نمی‌تواند به دیوان عدالت اداری شکایت کند.

آقای علیزاده - اگر ما بگوییم قاضی باید به این تخلفات رسیدگی کند، دیگر نمی‌توان از او در دیوان عدالت اداری شکایت کرد.

آقای ره‌پیک - قاضی که نیست.

آقای ابراهیمیان - اگر مبنایان این باشد که به هر حال برای این داوری شرایط قاضی لازم است، ولو اینکه قاضی منصوب رئیس قوه‌ی قضائیه نباشد، این مبنا درباره‌ی این هیئت هم که الآن جایگزین تعزیرات حکومتی شده، باید رعایت بشود. اگر هم رعایت بشود، معلوم نیست که با این ترتیب رأی‌گیری که در تبصره (۲) پیش‌بینی کرده‌اند، تصمیم رئیس شعبه‌ی تعزیرات حکومتی که در این هیئت منصوب است، مؤثر باشد.

آقای علیزاده - مبنای چه؟ مبنای چه را باید در اینجا هم رعایت کنیم؟

آقای ابراهیمیان - شما می‌فرمایید که در مبنای قبلی اعلام شده که قاضی تعزیرات حکومتی باید شرایط قاضی را داشته باشد.

آقای علیزاده - سازمان تعزیرات حکومتی که تنها به این تخلفات رسیدگی نمی‌کند.

آقای ابراهیمیان - اگر این‌طور است، خوب در این هیئت هم یک قاضی تعزیرات حکومتی هست؛ منتها تأثیر تصمیمش معلوم نیست چگونه است؛ چون اگر اکثریت با او بود، که رأیش مؤثر است، و آلاً نظرش هیچ تأثیری در سرنوشت پرونده ندارد.

آقای علیزاده - یک دقیقه صبر بفرمایید که من هم عرضم را بگویم. اگر ما بگوییم این عمل و این رسیدگی یک رسیدگی قضایی است، آن را به تعزیرات حکومتی هم نمی‌توانیم بدهیم. آن زمان که رسیدگی به این تخلفات را به تعزیرات حکومتی

۱. چنین اظهار نظری از شورای نگهبان درباره‌ی «قانون تعزیرات حکومتی» یافت نشد. به نظر می‌رسد - بخصوص به‌قرینه‌ی ادامه‌ی بحث - منظور، «قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز» است که در پانوشت پیشین به آن اشاره شد.

آقای هاشمی‌شاهرودی - بله، تخلفات پزشکان.

آقای مدرسی‌یزدی - جریمه‌های پلیس راهنمایی و رانندگی هم همین‌طور است.

آقای علیزاده - بله جریمه‌های پلیس هم از همین قبیل است. مثلاً الآن نظام پزشکی وقتی شخصی را محکوم کرد، آن شخص می‌رود و به دیوان عدالت اداری شکایت می‌کند.

آقای هاشمی‌شاهرودی - بله مثل آن است، فرقی نمی‌کند.

آقای علیزاده - واقعاً این‌طوری است.

آقای رهپیک - جریمه‌ها خیلی محدودتر است. من یک موقعی رئیس هیئت تخلفات وزارت علوم بودم. این اعضایی که غیر از ما بودند، موقع رأی دادن یک حرف‌های عجیب و غریبی می‌زدند.

آقای اسماعیلی - حقوق نخوانده بودند.

آقای رهپیک - حقوق نخوانده بودند. مثلاً فرض کنید از رشته‌ی مکانیک آمده بود و آنجا عضو شده بود یا پزشک بود. درباره‌ی بحث‌های ابتدایی حقوقی مثل اینکه برائت چیست و اصل بر چیست، یک چیزهای عجیب و غریبی می‌گفتند. اگر آنها می‌خواستند رأی بدهند ...

آقای مدرسی‌یزدی - حالا پیشنهاد چیست؟

آقای رهپیک - پیشنهاد این است که با توجه به اینکه بالاخره این اعضا حکم صادر می‌کنند ...

آقای علیزاده - ما که نمی‌توانیم پیشنهاد بدهیم.

آقای مدرسی‌یزدی - حرام که نیست.

آقای رهپیک - با توجه به اینکه الآن رئیس شعبه‌ی تعزیرات عضو این هیئت است، [باید رأی او مؤثر باشد]. اگر کسی که گفتیم باید شرایط قاضی را داشته باشند، عضو هیئت نبود، [خب بحثی نبود] ولی حالا که عضو است، [باید رأی او مؤثر باشد].

آقای هاشمی‌شاهرودی - این ماده (۵۷) مصوبه را که آقایان اشکال کردند، بخوانید.

آقای مؤمن - حالا می‌خوانیم.

آقای علیزاده - الآن می‌خوانیم. بخوانید برویم تا سوابق قانون تعزیرات حکومتی را بیاورند، ببینیم چیست. اینجا صبر نکنیم. ایراد بعدی را بخوانید.

آقای مؤمن - ماده (۵۷).

منشی جلسه - [ایراد چهارم شورا در نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۹: «۴- در بند (۴) ماده (۵۷)، نظر به اینکه از آنجا که واگذاری تعیین شرایط فردی و صنفی داوطلبان امری

آقای علیزاده - بعداً به هیئت تجدیدنظر سازمان تعزیرات حکومتی صراحتاً ایراد گرفتیم و گفتیم که رئیس این هیئت حتماً باید قاضی باشد که نمایندگان هم آن را در قانون آوردند و الآن اگر اشتباه نکنم، سه چهار سال است که [رؤسای هیئت‌های تجدیدنظر تعزیرات حکومتی قاضی‌اند].

آقای رهپیک - اگر رئیس هیئت تجدیدنظر [در سازمان تعزیرات حکومتی] حتماً باید قاضی باشد، الآن اینجا هم رئیس شعبه‌ی تعزیرات [که باید قاضی باشد] هم رئیس هیئت بدوی است و هم رئیس هیئت تجدیدنظر.

آقای علیزاده - در آنجا [= قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز] ما گفتیم رئیس هیئت تجدیدنظر حتماً باید قاضی باشد یا ... این‌طور یادم است. یک جایش را گفتیم که حتماً باید قاضی باشد و نمایندگان هم در قانون آوردند.

آقای رهپیک - حالا علی‌ایّ حال، الآن اینجا در این هیئت، [قاضی حضور دارد].

آقای یزدی - در تبصره (۸) گفته شد که شخص، یعنی طرف حکم، حق دارد از رأی صادره شکایت کند. حالا اینکه چطور شکایت کند، [در این مصوبه] نیست؛ ولی حق اینکه شکایت کند، دارد.

آقای علیزاده - شما قانون تعزیرات حکومتی را بیاورید.

آقای هاشمی‌شاهرودی - قانون تعزیرات حکومتی می‌گوید شخص می‌تواند برود و به دیوان عدالت اداری شکایت کند.

آقای علیزاده - نه، آن هیئت [تجدید نظر] رسیدگی می‌کند. من همین را دارم می‌گویم.

آقای هاشمی‌شاهرودی - قضاوت با قانونی است که مجمع تشخیص مصلحت نظام گفته و ما آن شرایط را برایش تعریف کردیم.

آقای هاشمی‌شاهرودی - حالا این مصوبه ربطی به آن ندارد.

آقای علیزاده - ربطی به آن ندارد.

آقای هاشمی‌شاهرودی - این مثل سایر تخلفات اداری است که قانون می‌گوید رسیدگی به این تخلفات از جهت اداری باید در هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری رسیدگی بشود.

آقای علیزاده - بله، این مربوط به تخلفات صنفی است.

آقای هاشمی‌شاهرودی - [رسیدگی به اعتراضات مربوط به احکام این هیئت‌ها هم در صلاحیت] دیوان عدالت است. مثلاً تخلفات ادارات دیگر.

آقای علیزاده - مثل تخلفات پزشکان.

[تذکرات ما در نظر قبلی به شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۹ اینها بوده است:]

«تذکر ۱- در ماده (۱۲) موضوع اصلاح ماده (۲۲)، واژه «پاراگراف» به واژه «فراز» تبدیل شود.» که انجام شده است.^۲ تذکر (۲) را اعمال نکرده‌اند.^۳

آقای علیزاده - برای اینکه نمایندگان متوجه منظور ما نشده‌اند. ما رفتیم و در کمیسیون درستش کردیم، ولی در صحن مجلس گفتند اصلاً ایرادی گرفته نشده است. ما ایراد نگرفته بودیم، فقط تذکر داده بودیم. آنها نوشته بودند «۷۵ سال»، ما گفتیم یا بگویید حداقل ۷۵ سال و یا بگویید حداکثر ۷۵ سال و این را درست بنویسید؛ اما آخر متوجه نشدند. اعضای کمیسیون فهمیدند، ولی مخبر کمیسیون نتوانست [در صحن توجیه کند].

منشی جلسه - این ایراد حاج‌آقای مؤمن بود که فرمودند این تعبیر نادرست است.

آقای مؤمن - حالا بالاخره این ایراد درست نشده است؛ حالا چه می‌گویید؟

آقای علیزاده - هیچ.

منشی جلسه - تذکر بوده است.

آقای علیزاده - اگر ایراد دیگری به این مصوبه‌ی اصلاحی گرفتیم، این را هم دوباره می‌گوییم.

آقای هاشمی‌شاهرودی - باز تذکر بدهید.

آقای علیزاده - بفرمایید به این تذکر بالاخره توجه کنند.

آقای مدرسی‌یزدی - این معلوم است؛ یعنی حداکثر [۷۵ سال سن داشته باشد].

منشی جلسه - «تذکر ۳- در ماده (۲۷) موضوع اصلاح ماده (۴۲)،

۲. اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ مجلس در خصوص ماده (۱۲) لایحه اصلاح قانون نظام صنفی کشور: «در سطر دوم ماده (۱۲)، کلمه «فراز» جایگزین کلمه «پاراگراف» می‌شود.»

۳. بند (۲) تذکرات مندرج در نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۹ شورای نگهبان: «۲- بند (۸) ماده (۲۲) مکرر الحاقی، با توجه به صدر ماده، نیازمند اصلاح عبارتی است.» ماده (۲۲) مکرر لایحه اصلاح قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۹۲/۵/۱ مقرر داشته بود: «ماده ۲۲ مکرر- شرایط داوطلبان عضویت در هیئت مدیره اتحادیه‌ها عبارت است از: ۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران ۲- اعتقاد و التزام عملی به نظام جمهوری اسلامی ایران ۳- نداشتن سوء پیشینه کیفری مؤثر ۴- عدم ممنوعیت تصرف در اموال، مانند حجر، ورشکستگی و افلاس ۵- عدم اعتیاد به مواد مخدر ۶- عدم اشتها به فساد ۷- داشتن حداقل مدرک تحصیلی دیپلم برای افراد فاقد سابقه عضویت در هیئت مدیره اتحادیه ۸- حداکثر سن در زمان ثبت نام هفتاد و پنج سال، ۹- داشتن پروانه کسب معتبر دائم»

تقنینی است و واگذاری آن به آیین‌نامه، مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی شناخته شد.» که مجلس در اصلاحیه گفته است: «بند (۴) ماده (۵۷) لایحه به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۴- نحوه برگزاری انتخابات موضوع تبصره (۳) ماده (۲۲)»

آقای علیزاده - نمایندگان این بند را به قانون [نظام صنفی] متکی کرده‌اند.

آقای مدرسی‌یزدی - [شرایط فردی و صنفی داوطلبان را] حذف کرده‌اند.

آقای علیزاده - حذفش کرده‌اند. بله، من خودم پیگیری کردم.

آقای مؤمن - «شامل شرایط فردی و صنفی» را برداشتند و فقط «نحوه برگزاری انتخابات» را باقی گذاشتند.

آقای هاشمی‌شاهرودی - نحوه‌ی برگزاری انتخابات، اجرایی است.

آقای علیزاده - ایراد بعدی را بخوانید.

منشی جلسه - بعدی تذکرات است.

آقای مدرسی‌یزدی - حالا این اشکال آقایان را چرا نمی‌خوانید؟ ماده (۵۷) اشکال دارد.

آقای علیزاده - خواندیم.

آقای هاشمی‌شاهرودی - اصلاح کرده‌اند.

آقای علیزاده - اصلاح کرده‌اند.

آقای مدرسی‌یزدی - نه این اشکال ...

منشی جلسه - اشکال مرکز تحقیقات را می‌گویند.

آقای مدرسی‌یزدی - مرکز تحقیقات یک اشکال اضافه‌ای دارد.

منشی جلسه - نوشته‌اند: «تعیین صنوف سیار به موجب آیین‌نامه در بند (۱) این ماده، با توجه به ماهیت تقنینی آن مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است. این اشکال در خصوص ماده (۳) قانون نظام

صنفی کشور مصوب ۱۳۸۲ نیز از سوی شورای نگهبان اعلام شده بود.»^۱

آقای علیزاده - ماده‌ی چند؟

منشی جلسه - ماده (۵۷) بند (۱) را ایراد داشتند.

آقای علیزاده - بند (۱) را حالا می‌توانیم ایراد بگیریم؟

آقای مدرسی‌یزدی - حالا می‌گویند قبلاً شورای نگهبان به این موضوع، ایراد گرفته است.

منشی جلسه - می‌گویند در سال ۱۳۸۲ این ایراد را گرفته‌اید.

۱. نظر کارشناسی مجمع مشورتی حقوقی (مرکز تحقیقات شورای نگهبان)، شماره ۹۲۰۶۰۱۸، مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۹، ص ۲، قابل مشاهده در نشانی: <http://yon.ir/Hh07>

اضافه کرده‌اند.^۲

«تذکر ۶- در ماده (۳۷) موضوع اصلاح ماده (۵۵)، با توجه به حذف بند (الف)، عناوین سایر بندها نیازمند اصلاح می‌باشد.» که به ترتیب از بندهای (الف) تا (ط) مرتب کرده‌اند.^۳

«تذکر ۷- در تبصره ماده (۸۷) اصلاحی، منظور از «آیین‌نامه»، «آیین‌نامه اجرایی» است.» که این هم اعمال شده است.^۴

آقای علیزاده - حضرات آقایان، به جز فقط آن یک ایراد [که مربوط به ماده (۴۹) موضوع اصلاح ماده (۷۲) قانون نظام صنفی بود] اگر ایرادی دارید، بفرمایید. آن ایرادی که بعضی آقایان [به اعضای هیئت‌های رسیدگی‌کننده به تخلفات صنفی دارند]، ما به آن ایراد نداریم. ما به آن مورد واقعاً ایراد نداریم. اگر آقایان اشکال شرعی دارند، بفرمایند. خیلی خوب، پس این هم حل شد. دستور بعدی را بیاورید.^۵

مناسب است در خصوص استان‌هایی که تعداد واحد صنفی آنها کمتر از نصاب تعیین‌شده در این ماده است نیز ارائه طریق شود.»

آقای علیزاده - این ماده را درست کرده‌اند.

منشی جلسه - به این ترتیب اصلاح کرده‌اند: «صدر ماده (۴۲) قانون به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۴۲- اتاق اصناف ایران متشکل از نمایندگان هیئت رئیسه اتاق‌های اصناف شهرستان‌های کشور است. تعداد نمایندگان اتاق‌های اصناف هر استان در اتاق اصناف ایران یک نفر است و به ازای هر بیست هزار واحد صنفی یک نماینده دیگر اضافه می‌شود که با نظارت کمیسیون نظارت مرکز استان و با رأی مخفی اعضای هیئت رئیسه اتاق‌های اصناف شهرستان‌های آن استان انتخاب و به دبیرخانه هیئت عالی نظارت معرفی می‌گردند. تعداد نمایندگان استان تهران حداکثر بیست نفر و سایر استان‌ها حداکثر ده نفر می‌باشد.»

آقای مؤمن - اینها درست شده است.

آقای علیزاده - بله درست شده. قبلاً گفته بودند به احتساب هر ده هزار واحد صنفی یک نفر نماینده انتخاب می‌شود، ولی نامه‌هایی به ما نوشتند که با این حساب بعضی از استان‌ها اصلاً نماینده‌ای نخواهند داشت. ما هم تذکر دادیم و نمایندگان هم پذیرفتند و الآن نوشته‌اند که هر استان حداقل یک نماینده داشته باشد و به ازای هر بیست هزار واحد صنفی که اضافه می‌شود، یک نماینده هم اضافه می‌شود. به این ترتیب بعضی از استان‌ها یک نماینده دارند و استان تهران ممکن است مثلاً بیست نماینده داشته باشد.

منشی جلسه - «تذکر ۴- در جزء (۱۱) بند (الف) و جزء (۱۲) بند (ب) ماده (۴۸) اصلاحی، واژه «اسلامی» پس از واژه «شورای ذکر گردد.» که انجام شده است.^۱

آقای مؤمن - اضافه گفته شده؛ همه‌ی شوراها اسلامی است. همان «شورا»ی قبلی بهتر بود.

آقای علیزاده - بهتر بود!

منشی جلسه - «تذکر ۵- در تبصره ماده (۵۲) اصلاحی منظور از «آیین‌نامه»، «آیین‌نامه اجرایی» است.» که کلمه‌ی «اجرایی» را

۲. اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ مجلس در خصوص ماده (۵۲) لایحه اصلاح قانون نظام صنفی کشور: «در تبصره ماده (۵۲) قانون، بعد از کلمه «آیین‌نامه»، کلمه «اجرایی» اضافه می‌شود.»

۳. اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ مجلس در خصوص ماده (۳۷) لایحه اصلاح قانون نظام صنفی کشور: «ماده (۳۷) لایحه به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۳۷- بند (الف) ماده (۵۵) حذف، بند (ب) اصلاح و دو بند به شرح زیر به آن الحاق می‌شود و همچنین شماره بندها به ترتیب (الف) تا (ط) مرتب می‌گردد:

الف- ابطال انتخابات یا عزل هیئت رئیسه اتحادیه‌ها یا اتاق‌های اصناف

ح- بررسی و تعیین صنوف مشمول قانون نظام صنفی کشور

ط- تهیه و تصویب دستورالعمل‌های لازم در رابطه با نحوه نرغ‌گذاری کالاها و خدمات واحدهای صنفی.»

۴. اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ مجلس در خصوص ماده (۸۷) لایحه اصلاح قانون نظام صنفی کشور: «در تبصره ماده (۸۷) قانون، عبارت «آیین‌نامه اجرایی» جایگزین کلمه «آیین‌نامه‌ای» می‌شود.»

۵. نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۱۷۲۹ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۵۹/۳۵۶۶۶ مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۳ و پیرو نامه شماره ۹۲/۳۰/۵۱۵۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۹، لایحه اصلاح قانون نظام صنفی که با اصلاحاتی در جلسه مورخ دوازدهم شهریورماه یکهزار و سیصد و نود و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.»

۱. اصلاحیه‌ی مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ مجلس در خصوص ماده (۴۸) لایحه اصلاح قانون نظام صنفی کشور: «جزء (۱۱) بند (الف) ماده (۴۸) قانون به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۱۱- رئیس شورای اسلامی استان

جزء (۱۲) بند (ب) ماده (۴۸) قانون به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۱۲- رئیس شورای اسلامی شهرستان»

طرح یک فوریتی تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث

منشی جلسه - «طرح یک فوریتی تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث^۱ ماده واحده - مدت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب ۱۳۸۷/۴/۱۶ از تاریخ پایان مهلت اجرای آزمایشی قانون مذکور تا پایان سال ۱۳۹۳ تمدید می شود. دولت مکلف است اقدام قانونی لازم را جهت دائمی نمودن قانون فوق ظرف شش ماه از تاریخ تصویب تمدید، به عمل آورد.»

آقای علیزاده - چرا [دولت مکلف است]؟ مگر مجلس می تواند دولت را به ارائه لایحه اجبار کند؟

آقای یزدی - این عبارت، به معنای الزام دولت نیست.

آقای علیزاده - بله، ما قبلاً به چنین مواردی ایراد می گرفتیم.^۲

آقای یزدی - طرح الزام که تا به حال، چندین مورد داشته ایم.^۳

آقای علیزاده - این موضوع در نظرات شورای نگهبان سابقه دارد. **آقای اسماعیلی -** نه، ما قبلاً این موارد را ایراد می گرفتیم، منتها بعد موافقت کردیم که اگر مجلس بگوید دولت اقدام قانونی لازم را بنماید، اشکالی ندارد.

آقای علیزاده - خیلی خوب، الان اینجا گفته اقدام قانونی بکند؟ اگر می گفت «اقدام قانونی لازم» ما ایراد نمی گرفتیم، اما الان گفته لایحه بیاورد.

آقای مدرسی یزدی - ممکن است دولت نخواهد این قانون را به قانون دائمی تبدیل کند. در این صورت اینکه مجلس آمده الزام کرده، اشکال دارد. اگر مجلس تنها گفته بود «دولت اقدام قانونی لازم را به عمل آورد» اشکال نداشت. اگر گفته بود اقدام قانونی انجام بدهد، مشکلی نبود؛ ولی الان مجلس به دولت جهت دائمی نمودن این قانون دستور داده است. این اشکال دارد.

آقای علیزاده - حاج آقای مدرسی درست می گوید. اگر مجلس می گفت «دولت اقدام قانونی را در این خصوص در مورد لایحه به عمل آورد»، ما می گفتیم اقدام قانونی اشکال ندارد؛ چون دولت مخیر در تصویب یا عدم تصویب است؛ اما در این مصوبه، مجلس، دولت را به دائمی نمودن قانون ملزم کرده است.

آقای یزدی - بالاخره اینجا هم دارد همین را می گوید.

آقای مدرسی یزدی - نه، این دائمی نمودن قانون، به جهت الزام دولت به ارائه لایحه، اشکال دارد.

آقای اسماعیلی - ارائه ی این طرح از طرف مجلس به این صورت، دلیل دارد. البته حالا اگر ایراد هم بگیرید عیبی ندارد. اما دلیلش این است که چون متقاضی تمدید این قانون، خود دولت است ولی دولت نسبت به دائمی کردن این قانون، کوتاهی می کند.

آقای علیزاده - خوب باشد.

آقای اسماعیلی - می دانم؛ شما اشکال را بگیرید. من می خواهم پشت پرده ی این را بگویم. چون خود دولت متقاضی این تمدید مهلت است، مجلس به دولت تکلیف کرده که خوب برو این قانون را دائمی کن و همین طور هر سال نیا این را تمدید کن و آلاً حالا اگر آن اشکال را می خواهید بگیرید، بگیرید.

آقای مدرسی یزدی - تازه نسبت به اصل قانون هم من اشکال شرعی داشتم حالا اصلاً وارد آن نمی شوم.

آقای جنتی - می توانید ابهام بگیرید.

آقای مدرسی یزدی - ابهام نیست، خوب معلوم است که خلاف [اصل (۷۴) قانون اساسی] است.

۱. طرح یک فوریتی تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث در تاریخ ۱۳۹۲/۶/۱۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این مصوبه، مطابق با روند قانونی پیش بینی شده در اصل (۹۴) قانون اساسی، طی نامه شماره ۳۴۸/۳۶۱۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۶ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان این مصوبه را در مرحله ی اول رسیدگی، در جلسه ی مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰ بررسی کرد و نظر خود مبنی بر مغایرت این مصوبه با اصل (۷۴) قانون اساسی را طی نامه ی شماره ۹۲/۳۰/۵۱۷۳۰ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد. در نهایت، با اصلاحات مورخ ۱۳۹۲/۷/۲ مجلس، این مصوبه در مرحله ی دوم رسیدگی در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۷/۱۰ شورای نگهبان بررسی شد و نظر شورا مبنی بر عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی طی نامه ی شماره ۹۲/۳۰/۵۱۸۹۰ مورخ ۱۳۹۲/۷/۱۰ به مجلس شورای اسلامی اعلام شد.

۲. در این خصوص می توان به نظرات شماره ۸۵/۳۰/۱۸۵۸۸ مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۵، شماره ۱۱۰۷ مورخ ۱۳۶۷/۲/۱۹، شماره ۹۸۷۳ مورخ ۱۳۶۶/۱۰/۱ اشاره کرد که در تمامی این موارد، شورای نگهبان، الزام دولت به ارائه ی لایحه را مغایر با اصل (۷۴) قانون اساسی شناخته است.

۳. مانند طرح الزام دولت جهت ارائه لایحه تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی مصوب ۱۳۶۶/۹/۱۰ مجلس شورای اسلامی و یا طرح الزام دولت به تقدیم لایحه برنامه زمان بندی ممنوعیت تدریجی واردات و کشف توتون، تولید و توزیع انواع سیگار مصوب ۱۳۶۷/۲/۱۱ مجلس شورای اسلامی.

آقای یزدی - همیشه این موارد را اشکال [مغایرت با اصل (۷۴)] می‌گرفتم.

آقای علیزاده - بله، حضرات آقایانی که می‌فرمایند این مصوبه، به معنای الزام دولت به دادن لایحه است، رأی دهند.

آقای مدرسی یزدی - به نحو خاص؛ الزام به نحو خاص.

آقای علیزاده - الزام به نحو خاص. از این جهت آقایان اگر ایراد دارند، بفرمایند.

آقای مدرسی یزدی - خلاف قانون اساسی است.

آقای علیزاده - رأی آورد؟

آقای اسماعیلی - بله.^۱

۱. نظر شماره ۹۲/۳۰/۵۱۷۳۰ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰ شورای نگهبان: «عطف به نامه شماره ۳۴۸/۳۶۱۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۶، طرح تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث، که در جلسه مورخ سیزدهم شهریورماه یکهزار و سیصد و نود و دو به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۰ شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت که نظر شورا به شرح زیر اعلام می‌گردد:
- تکلیف دولت به اقدام قانونی لازم جهت دائمی نمودن قانون مذکور، مغایر اصل (۷۴) قانون اساسی شناخته شد.»